

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9. uri dopoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6, II. nadstropje.

Glasilo socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 11.

Ljubljana, dne 17. marca 1924.

II. leto.

Viljem Bukšeg.

Jugoslovanski proletariati žaluje ob grobu enega svojih najboljših, najzvestejših borcev in voditeljev.

V zgodnjih jutranjih urah je preminul v zdravilišču Brestovec pri Zagrebu dne 11. marca s. Viljem Bukšeg. V poletju lanskega leta ga je priklenila na posteljo zavrtna bolezen jetika.

Težka zaseka je udarjena z njegovo smrtjo v jugoslovansko delavsko gibanje.

V dolgoletnem ustvarjanju je izrpal kot pošten bорец za socializem svoje moči. Njegovo telo se ni moglo več upirati bolezni. Do zadnjega trenutka ni izgubil upa na ozdravljenje. Vkljub bolezni je snoval njegov duh nove narčrte, ki jih je upal izvršiti. Zdaj se vrača pomlad, bliža se tudi za jugoslovansko delavstvo čas vstajanja, a Ti sodrug Bukšeg si za večno odšel in ne boš gledal naše pomladi.

Ob njegovem odprtem grobu žaluje danes socialistična stranka Jugoslavije, koje soustanovitelj je bil, žaluje Glavni Radnički Savez Jugoslavije, žaluje Savez grafičnih delavcev, kojima je predsedoval.

Sodrug Bukšeg je bil rojen 28. novembra 1874. leta. Po poklicu je bil tiskar. Kot tak je prepotoval Svico, Nemčijo, Belgijo, Avstrijo in Madžarsko. Svet in življenje sta ga skovala v moza širokega obzorja, njegov plemenit značaj mu je narekoval zgodaj mesto med borci za socialno pravico.

V povojni dobi je popeljala sodruga Bukšega skrb, — da bi delavstvo morda ne utegnilo dovolj izkoristiti začasne moči, ki mu je dala revolucionarna doba in da bi se utegnilo celo zgoditi, da bo v novi državi na slabšem, kakor je bilo v predvojnih državah, — na najvišja mesta.

Sodrug Bukšeg je bil minister. To mesto je vporabljal za dobrobit delavstva in za jačanje njegovih organizacij. Prijatelj in nasprotnik mu morata priznati, da je bil tudi na tem mestu mož čistih rok.

Povojne zmede niso dajale na njegovo stran vedno večine. Na njegovi strani pa je ostalo vse, — kar je bilo v

socialističnem pokretu njegove domovine zdravega, solidnega, stalnega.

To, kar je šlo začasno preko njega se goni v blaznem kotobarju iz leve na desno in nazaj in se razblinja v nič, — ali pa vrača k njegovim smernicam.

Bukšekovo delo je bilo vse posvečeno ujedinenju jugoslovanskega strokovnega pokreta na zdravih temeljih. Njegov ljubeznivi značaj je vodil varne preko sovražnih tradicij in vseh zapred nove skupnosti. Ker smo mu vsi enako zaupali in ga v vseh pokrajinah enako za svojega smatrali, smo ga izvolili za prvega predsednika naše najvišje strokovne instance, Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Slovensko delavstvo prav posebno čuti, da stoji ob preranem grobu enega iz med svojih, enega najboljših med nami.

Na vsedelavskiin zletih v Celju in Mariboru, — je govoril desetisočem.

Njegove besede nam segajo še danes globoko v srce, kakor da so bile včeraj izgovorjene. Bukšekova osebnost nam je dajala to, kar nam najbolj manjka.

Bukšek je bil, ne po letih, — pač pa po svojem organizatoričnem delu eden najstarejših, po duši pa eden najmlajših med nami. Oči so mu žarele veselja, ko je videl korakati po mariborskih ulicah mladostno sveže čete telovadnih enot naše Svobode in naših udarnikov.

Le ljudje, ki razumejo mlade duše in njih polet, so v stanu viliti tem dušam tiho spoštovanje za delo, ki je bilo pred nami izvršeno. Brez tega pa bo vsaka mladina zgrešila svoje cilje. — Ona ne bo naprej gradila, ampak vedno iz nova gradila in trtila mlade moči.

Vstvarjajoči duh je podlegel do smrti trudni materiji. Tebi, borec za socialistično svobodo ni bilo dano, da bi učakal velik dan združitve jugoslovanskega delavstva in da bi ga spremljal na njegovi poti do moči. A Tvoj duh in Tvoja dela ostajajo jugoslovanskemu delavstvu, kot orožje v njegovi osvobodilni borbi.

Naše rdeče, črno ovite zastave se vpogibajo k Tebi, v odprti grob.

Pošteni borec, slava Tvojemu spominu!

Najnovejše politične vesti.

Občni zbor Konzumnega društva za Slovenijo.

Ljubljana, 17. marca.

Včerašnjji občni zbor Konzumnega društva za Slovenijo je vstvaril nove podlage za ozdravljenje delavskega pokreta v Sloveniji.

Kongres je podal razveseljiv dokaz, da je ta naša največja gospodarska zadruga nerazdružljiv del delavskega gibanja. Pa tudi razveseljiv dokaz, da je to delavsko gibanje zdravo in zvesto visokim ciljem socializma.

V na višku stoječi debati, ki bi delale čast vsaki korporaciji in v sklepkih, ki so bili sprejeti, so delavski delegati dokazali, da so v stanu usmeriti naše organizacije tudi v težkih situacijah v pravo pot.

Zmagala je na občnem zboru samo misel, da je treba delavski pokret na zdravih temeljih združiti.

Vsak kdor je s svojim nastopom pripomogel do te rešitve — vseeno, na kateri strani je v debati stal, — lahko reče, da je odšel iz občnega zbora kot zmagovalce.

Natančneje poročilo prinesemo prihodnjč.

Vlada grozi. — Oblastne volitve.

Radikalna vlada je iznesla nov sklep, ki je politični položaj in njegov smer v državi zopet okrenil. Razni prepiri med opozicionalnimi skupinami so se še pretekli teden pogosto opažali. Na te prepire je opozicionalnemu bloku zapretila sedanja vlada z oblastnimi volitvami, ki bi se vršile že v mesecu aprilu, ako bi akcija opozicionalnega bloka toliko ne uspela, da bi bil padec homogene radikalne vlade neizogiben. Vsekakor bo treba s temi in podobnimi vestmi računati tudi delavstvu, ki se mora zavedati, da v slučaju, da se vest uresniči, stoji pred hudim novim volilnim bojem.

Kalif mora mirovati.

Visoki švicarski državni uradnik je sporočil kalifu, da se mora vzdržati vsake progandistične aktivnosti, sicer bo švicarski državni svet prisiljen, da mu zabrani nadaljne bivanje v Šviciji.

Politični pregled.

Borba za vlado.

Verifikacija 20 mandatov Radičeve stranke se je izvršila v verifikacijskem odseku nepričakovano hitro. Za verifikacijo so glasovali tudi radikali. Njihovo obnašanje napram Radičevcem je bilo v odseku celo dobrohotno. Razmerje moči med opozicionalnim blokom in med sedanjo vladno večino je sledeče: Demokrati imajo 49 poslancev, SLS 244, Spahovci 18, Radičevci 20, — ves blok 111, temu nasproti imajo radikali 108 poslancev, džemijet 13, Nemci 8, skupaj dosedanja večina 129 poslancev.

Na 11 zemljoradnikov, 2 socialista in 3 raztresene, ne more računati nobena večinska kombinacija. Ko bi šli vsi ti z opozicijo bi imeli na eni strani 129 poslancev, na drugi pa 127.

Zdi se, da je spravil Radič v parlament toliko poslancev, da opozicijski blok z njimi ne bo mogel živeti, — da bodo pa vendar zadostovali za smrt radikalne vlade.

Če se sme iz te čudne matematike na kaj sklepati, bi se dalo na to, da hoče napraviti Radič parlament delane zmožen in tako volitve — izsiliti. Na drugi strani pa izgleda, da gre politika — ne samo opozicijskega bloka, — ampak tudi vlade za tem, da izvabi v Beograd vse Radičeve poslance.

Venizelos je zapustil Grško.

Pred par mesci je oblegala cela Grška svojega v tujini se mudečega državnika Venizelosa s telegrami in ga prosila, naj se vrne v domovino. Ob njegovem povratku ga je sprejela v Pireju nepregledna množica in ga slavila kot rešitelja domovine. Oficirske lige so mu obljubljale, da se ne bodo več vmešavale v politiko. Čez par mesecev pa se je vse spremenilo. Oficirske lige so zopet prevzele vlado. Venizelos pa je — skoro neopažen zapustil domovino.

Široke množice in celo njegovi so-mišljeniki se niso brigali za njegov odhod. Le par znancev ga je spremljalo od doma na ladijo. Venizelos je bil ob slovesu ves potr...

Kje je vzrok njegovemu ponovnemu neuspehu?

Odstavljena grška kraljeva dinastija pleče okrog Grške intrige, ves politično misleči del grškega naroda pa strastno odklanja dinastijo, ki je vodila državo iz katastrofe v katastrofo.

Ker se je zdelo, da Venizelos dinastije, — ozirajoč se na mednarodne vplive, — ne odklanja dovolj odločno, je moral največji grški državnik ponovno propasti.

Iz zasedanja Sveta Zveze Narodov.

Na zadnjem zasedanju Sveta Zveze Narodov je pozdravil predsednik Guani v prisrčnih besedah novega angleškega zastopnika lorda Parmoorja in češkega zunanjega ministra dr. Beneša, ki prisostvujeta zasedanju kot nova člana.

Lord Parmoor je v odgovoru izjavil, da sme zatrditi kot zastopnik Anglije in vlade katere prvi in zunanji minister je tolikrat povdaril, da se želi opirati na Zvezo narodov, — da bo angleška vlada Zvezo Narodov z vsemi silami podprla.

Dokler bo v Angliji na krmilu delavska vlada, sme računati Zveza Narodov na najjačjo zaslombo angleške države. Za to politiko je tudi večina angleškega javnega mnenja.

Enako je povdarjal v svojem odgovoru dr. Beneš, da zastopa državo, ki se pusti voditi v vsej svoji politiki od ideje Zveze narodov.

Socialno političen govor Baldwinov.

Med našo in angleško politiko obstoji med drugim tudi tale temeljna razlika. Pri nas se borijo stranke za zaupanje in za oblast v državi z zmerjanjem. Kdor se zna bolje lagati in bolj zmerjati, — tistemu bolj verjamejo.

V Angliji pa se borijo stranke za zaupanje in oblast poleg tega tudi s tem, da skušajo pokazati, kaj znajo.

V tem oziru je vredno zabeležiti velik socialno - političen govor, ki ga je imel te dni v parlamentu ob priliki debate o brezposelnosti voditelj angleške opozicije, Baldwin.

Na podlagi obširnega statističnega materiala je Baldwin dokazal, da tvorijo maso angleških brezposelnih mladostni delavci, ki so se med vojno svojega dela bolj hitro roko priučili in sedaj ne vzdrže konkurence in pa vojni invalidi.

Iz tega razloga je problem angleške brezposelnosti posebno težak. Baldwin je nadalje pokazal na ogromne razlike v realnih plačah onih podjetij, ki niso podvržena evropski konkurenci.

Tam so plače skoro višje nego pred vojno.

V podjetjih pa, ki so podvržena evropski konkurenci, sledijo tudi plače evropskemu kontinentu. Ta raznolikost pa se trajno ne da vzdržati.

Slabše plače kažejo tendenco, da potegnejo tudi boljše navzdol.

S takimi problemi se bavijo, čujte in strmite na Angleškem celo konsevativci.

V tem je razlog, da se razvija angleška politika drugače, nego kontinentalna.

Rikov na poti v London.

Naslednik Leninov, Rikov je na poti v London, da pomaga pripraviti tam osebno gospodarski sporazum med Anglijo in Rusijo. Sporazum med sovjetsko vlado odnosno osrednjo zvezo ruskih zadrug in angleško velenakupno družbo glede prevzema ruskega žita je za gospodarsko sodelovanje obeh dežel velikega pomena.

Se važneje pa je, da zadobiva v ruskem gospodarstvu premoč ona struja, ki sili na to, da se naj ne uvažajo v Rusijo predmeti potrošnje temveč stroji. Tudi Rikov je pristaš te smeri. Angleški izvoz v Rusijo bo zadobil poseben pomen, ker je Anglija v položaju dobavljati stroje z dolgodobnimi krediti. Za konsumne potreščine bi prišel z visokimi produkcijskimi stroški delujoči angleški trg manj v poštev.

Kongres balkanskih socialistov.

13. marca je bil zaključen tri dni trajajoči kongres balkanskih socialistov, katerega so se udeležili jugoslovanski, bolgarski in romunski socialisti. Socialistično internacionalo sta zastopala avstrijski socialist dr. Fritz Adler in italijanski socialist Certelli. Na dnevnem redu kongresa je bilo vprašanje skupne taktike socialističnih strank na Balkanu. Kongres je tudi obsodil postopanje bolgarskih socialnih demokratov, ki podpirajo reakcionarno Cankovo vlado, kar je v nasprotju s socialističnim programom. Svoje resolucije predloži kongres v odobrenje mednarodnemu socialističnemu kongresu, ki se vrši v nekaj mesecih na Dunaju. Socialistično stranko Jugoslavije sta zastopala na kongresu sodruga dr. Zivko Topalović in Nedeljko Divac.

Misli proletarske žene.

Četrto stoletje je minulo, ko sem dobila prvi delavski časopis v roke. Od tistega dneva dalje ni bilo moje stanovanje brez delavskega časopisa. Kako z veseljem sem pričakovala ure ko izide, kako sem hitela z delom, ter izročala sosedi v varstvo otroke, da sem mogla pohiteti na shod.

Ah enkrat — in danes. Zalostna ga vržem na mizo, ko ga prečitam. Danes iz delavskega časopisa ne veje več duh medsebojne ljubezni, temveč duh sovražstva in razkola. Delavski časopis je studenec, ki bi moral teči med delavno ljudstvo čist kot biser, ne pa, da je vanj mešano polno gnojnice, ki bo, ako pojde še nekoliko časa tako dalje, zastrupil vse delovno ljudstvo.

Ako danes vprašam delavca, zakaj ni vključen v delavskih organizacijah, se ti na vsa usta zakrohota in pravi: zato ker so vsi delavski voditelji lumpi in faloti, eden drugega suvajo iz stola zato, da bi se vsak nanj vsedel, le poglejte jih kako se lasajo po časopisju, vsi so enaki, nobenemu nič ne verjamem. Take in podobne odgovore dobiš danes od večine delavstva.

Oglejmo si, zakaj je moralo tako priti. Glavni vzrok je pač, ker med proletarijatom danes ne vlada toliko poštenja, da bi navedel vsak tudi dobre strani onih, o katerih ve povedati dan za dnem toliko slabega. Prepričana sem za svojo osebo, da so vsi voditelji, ki delajo med delavnim ljudstvom, zlasti pa oni, kateri so kopali trdo ledino, naredili toliko dobrega, da bi s tem pokrili desetkrat svoje slabe strani. Dozdeva se mi, da ni na svetu nevaležnejšega poklica, kakor je poklic delavskega voditelja.

Pride prvi in ti pravi: Etbin Kristan je bil pač malo vreden, kar pustil nas je, niti poslovil se ni od nas. Ne pove pa, da je tisti Etbin Kristan, katerega obrekuje, osivel med delavnim ljudstvom. Koliko truda ga je stalo, koliko noči je prečul, koliko shodov je imel, koliko milijonov črk je moral napisati, predno so delavci samo deloma razumeli vzroke svoje bede. Stari sodrugi pač vedo v kako mizernem stanju je mnogokrat živel, ker ni hotel prodati svojega prepričanja kapitalizmu, ki bi ga bil briljantno plačal. Pomagal je graditi delavsko stavbo, v kateri bi bil zatisnil trudne oči. Ko je bila stavba že visoko dograjena, sta se vzbudila v kapitalizmu strah in groza, začel jo je majati. A delavstvo mesto da bi jo z vsemi svojimi silami branilo, je samo pomagalo rušiti stavbo tako, da v trenutku ni ostalo drugega, ko kup razvalin.

Kdo na svetu se mora čuditi Etbinu, da ni črnil niti poslovilne besede in odšel.

Slišiš od druge strani: a kaj Kopač, ta pač ni bil drugega zmožen, kot prodajati železničarje. Ej, sodrugi, ko nas je prodajal Kopač v stari Avstriji, mi je prinesel moj mož ob zaključku meseca 175.— kron, za kar sem lahko kupila 285 m šifona. Danes, ko nas nihče ne prodaja, bi mi moral prinesiti vsaj 26.1000.— kron za isti šifon.

Zopet tretji: Kocmur je pač nagradar. Baje je prejel za svoje delo nekaj itsočakov nagrade. Ni pa dotični, ki mu je predbacival nagrado toliko pošten, da bi obenem povedal, da je vsak tisočak danes vreden v kruhu 16.— kron in da končno nikdar ni bilo plačano delo, ki ga je izvršil Kocmur za proletarijat.

In četrti ti poreče:

Bernot je s svojim progresivnim davkom naredil največjo neumnost. — Dasi sem sama mnenja, da se progresivni davek danes še ne more pravično izvesti, vendar mislim, da to ne sme biti predmet, ki porabi toliko dragocelega papirja, ki ga delavstvo s krvavi mi žulji vzdržuje, da bi ščitil delavske pravice.

Peti: Anton Kristan je po mnenju nekaterih zagrešil največ hudodelstva napram proletariatu. Predbaciva se mu ministerjalizem, z druge strani zopet, da je kapitalist in ne vem kaj še vse. Železničarji se pač lahko spominjajo, kakšen povišek so sprejeli in to ravno tedaj, ko je bil Kristan minister. Od tedaj so pridobili prav malo, nasprotno, izgubili pač marsikatero pravico.

Prepričana sem, da ko bi bil stal tedaj proletarijat Jugoslavije za Kristanom in vsemi delavskimi poslanci trdno kakor zid, ne bi imeli danes v parlamentu enega, temveč šest ministrov. Živel ne bi proletarijat v taki bedi, pomanjkanju in brezposelnosti, kakor živi danes. Očita se Kristanu, da je kapitalist. Pripomnila bi le eno. Delavstvo mu je vedno očitalo tisti par tisočakov, katere je s svojo znanostjo na združnem polju sigurno zaslužil, nasprotno ga je kapital plačal z milijoni. Pripomni moram, da dokler bo delavstvo tako nezavedno in predbacivalo svojim voditeljem vsak vinar, ki ga gotovo zasluži, tako dolgo se tudi delavec ne bode rešil bede, kajti resničen poštenjak in strokovnjak ne bode šel med ljudstvo, katero mu bode predbacivalo vsako skorjico kruha. Naše delavstvo še ni prišlo do spoznanja, da bode moralo pridobiti v svojo sredo izmed zmogljivih najbolj zmogljive osebe, najboljše učenjake in strokovnjake in jih plačati bolje nego kapital.

Delavstvo zahteva, da mu družba, za katero dela, plača starostno zavarovanje. Prepričana sem, da delavstvo nima pravice zahtevati starostnega zavarovanja tako dolgo, dokler bode metalo ljudi, ki so delali deset in desetletja za proletarijat, za plot, da poginejo za njim, kakor stari konj.

Ko bi bil prišel pred 80imi leti en Anton Kristan med proletarijat, ki bi znal gospodarstvo voditi tako, da bi bile tovarne, banke in krasne palače delavska last, smelo trdim, da bi mu bilo delavstvo z mirno vestjo lahko okovalo hišo z zlatom. Vprašam vas, kdo je drugi ustvaril vse lepote sveta, nego delavčeve roke. Ali reveža so znali vedno zmešati tako, da se je prepiral za pezdire, medtem so mu lahko odnesli milijone in milijarde oni, ki niso nikdar zanje trpeli.

Zato vam kličem: Spametujte se že vendar enkrat, prenehajte s prepričanjem, kajti proletarijat danes preveč trpi. Pametni naj odnehajo prvi. Delavsko časopisje naj bode posvečeno zopet izobrazbi in medsebojni ljubezni in ne sovražstvu. Dozdeva se mi, da danes delavski voditelji ne morejo več misliti kako bi izpeljali proletarijat iz kapitalističnega jarma. Vse njihove misli so zaposlene v tem, kako bi vsak odbijal napade svojega sotrpina.

Marija Rakovec.

Pripomba uredništva.

Mi smo vkljub nekaterim uvaževanja vrednim ugovorom radi priobčili članek sodruzičice Rakovčeve. Veliko in največ tega, kar je napisala, je pisano tudi nam iz srca in je zapisano tako, kakor morajo čutiti to v tej žalostni dobi smešne razcepljenosti proletariata, najboljši med nami.

Zato vkljub ugovorom in vkljub temu, da sodruzičica Rakovčeva na marsikaj ne gleda pravilno, njen članek brez črtanja in sprememb doslovno objavljamo.

Eno pa naglašamo: da so vendarle organizacije tiste, kar ostaja trajno z delavstvom, ne posamezniki in da morejo biti le organizacije nosilec novega družabnega reda. Zato pa ni tako velike zasluge, ki bi dajala pravico do greha nad organizacijo.

Nismo bili med tistimi, ki so šteli grižljaje strankinih delavcev. Vendar pa smo bili mnenja, da je grd pregrešek, če tisti, ki so v boljših položajih, v katere bi brez stranke ne prišli, ne izpolnjujejo do pokreta dolžnosti, ki jih mora zahtevati stranka, če hoče živeti, od vsakega člana.

Vedno smo bili mnenja, da ima proletarijat, če se že odloči koga boljše plačati, kakor je sam plačan, vsaj to pravico, da tisti njegovim organizacijam služijo, da jih, če hočete, po svoji najboljši veri vodijo, da pa ne poskušajo postati njih gospodarji in njih — lastniki.

Proti takim izrodkom je naperjen naš boj. In kdo med socialisti bi mogel reči, da to ni naša strankarska dolžnost?

Sodruzičica Rakovčeva gre v odpuščanju tako daleč, — da skoro ne zameri izstopa iz stranke in pristopa k nasprotni stranki, — mi pa mislimo da se to strankarsko-politično ne da upravičiti,

pa bodisi, da so povodi za to taki ali taki.

Celo to kar je napisala sodruzičica Rakovčeva o Antonu Kristanu je v bistvu resnično.

Mi samo dostavljamo, da so zasluge vedno še večje, če se jih ne pretirava.

Razven tega je tu vse od tega odvisno, da se z dejanji dokaže, da so postale in ostale po njegovi iniciativi in s sodelovanjem sto in sto delavskih zaupnikov zgrajene institucije res del delavskega pokreta.

Stanovanjska politika.

(Doneski k III. stanovanjski anketi.)

Predno preidemo k konkretnim predlogom naj ostro podčrtamo tole misel, ki sledi iz števil, navedenih v prejšnjem poglavju.

V približno poldrugem, najdalje pa v dveh letih so izgubili hišni lastniki na razlikah med predvojnimi in sedanjimi najemninami toliko, da bi se dale s tem denarjem vse manjkajoče hiše dograditi. Isti znesek so pridržale obrt, trgovina in država na prenizkih plačah. Ta velik, enostranski pritisk, ki se vrhu tega ne izrablja v svrhu odprave stanovanjske bede, ampak le v to, da nosi drugemu sloju prekomerne, neutemeljene dobičke je treba naložiti enakomerneje na rame vseh posejdujočih slojev in vporabiti njega donos za gradbo stanovanj.

V tem je rešitev stanovanjskega vprašanja.

Najti konkretno formo za to rešitev, — je naloga finančnih strokovnjakov. Načrt, ki ga tozadevno v naslednjem mi podajamo, je le poskus take rešitve, naveden bolj v svrhu ilustracije možnosti, ki se tudi nudijo, kot pravi konkretni načrt.

IV.

Zamišljamo si, da si ustanovijo naša večja mesta svoje gradbene banke.

Delnice naj se glase na male zneske in zlate dinarje. Vsi hišni posestniki na teritoriju mest morajo prevzeti prisilno toliko delnic, da odgovarja od njih prevzeta delniška glavnica v nominalu predvojnemu enoletnemu najemniškemu donosu njih hiš.

Te delnice se ne vplačajo v denarju, ampak v hipotekarno-zavarovanih zadolžnicah.

Gradbene banke imajo izvesti z izposojili pri hipotekarnih hranilnicah in zavodih, eventualno z inozemskimi izposojili do višine delniške glavnice velikopotezno gradbeno akcijo s ciljem, da se odpravi v najkrajšem času stanovanjska beda. Vsa podjetja, ki imajo obratovališče na mestnem teritoriju, naj plačujejo v stanovanjski fond zneske, odgovarjajoče zneskom, ki jih plačujejo ta podjetja za delavsko zavarovanje. Enake zneske plačuje tudi država in komunalna uprava za svoje namene.

Ta denar se izroča gradbeni banki, kjer se steka v poseben mestni stanovanjski fond, ki je namenjen za kritje obratnih primanjkljajev gradbene banke. Gradbene banke so pod nadzorstvom mestnih občin, ki imenujejo svoje zastopnike v upravni svet in kontrolo.

Vsakoletno dividendo določajo občinski sveti.

Prebitki mestnega stanovanjskega fonda se vporabijo za postopni odkup akcijske gradbene banke po odkupnem načrtu, ki ga izdelava upravni svet banke.

Lastnik stanovanjskega fonda so ubožni skladi mestnih občin, ki pa kapitala sploh ne smejo vporabljati in

Za vse slučaje pa je treba povdariti, da ne oproščajo zasluge dolžnosti, da se varuje meja med privatno in združno delavnostjo. Pred tem smo dolžni braniti organizacije vsi, ki stojimo na odgovornih mestih. Če smo zaverovani v zasluge, izgubili možnost kontrole popolnoma, — potem bi socializem nehal.

Takega mnenja so vsi zavedni socialisti in tudi sodruzičica Rakovčeva, ker je to stališče deloma označila tudi v govorjenem članku.

predno niso vse akcije pokupljene, tudi ne prinosov.

V.

S stanovanji v starih hišah imajo razpolagati še tako dolgo stanovanjski uradi, dokler gradbena akcija po zgoraj navedenem načrtu ne zgradi manjkajočih stanovanj.

Najemnine v starih hišah ne smejo presežati v nobenem slučaju predvojnega normala, preračunanega po predvojnih najemninah po povprečju cen za živilske in oblačilne potrebščine.

Delavce in uradnikom se ne smejo povišati najemnine, veljavne 31. decembra 1924. Nove hiše so proste vseh socialopolitičnih omejitev. V slučaju eventualnega poviška realnih dnevnih plač delavcev in nameščencev sklepajo občinski zastopi o z ozirom na to postopnem zvišanju stanarin.

VI.

Ko smo podali in utemeljili svoje stališče, — naj nam bo dovoljeno podati par kritičnih pripomb o stališčih drugih korporacij, kakor smo ga opazili na anketi.

Nekaj korporacij gradbenega problema, ki je skupen interes obeh strani — sploh ni imelo pred očmi, ampak je presojalo stanovanjsko vprašanje samo po tistih interesih svojih članov, ki se dajo otipati, a so včasih dvomljivi interesi. Če so imeli člane iz nasprotnih taborov, so bili v prav neprijetnem položaju, ker niso vpoštevali, da so tu tudi skupni interesi, ne le nasprotja. Samo tisti, ki so govorili za popolnoma svoboden promet s stanovanji, so trdili, da bo svobodno razpolaganje s stanovanji, vpostavilo gradbeno delavnost in se dotaknili tako glavnega problema.

Kaj bo prinesla svoboda v resnici?

Stanarine, ki bodo predvojni normalno daleko presežale — ker bo ponudba brez dvoma premajhna, če tudi utegne biti za spoznanje večja, nego do sedaj. (Analogija z mebliranimi sobami je tu skoz in skoz pogrešana.)

In zakaj se donos teh povečanih stanarin vporabi? Naložil se bo tam, kjer bo donasal največje obresti. To je — zaenkrat brez pritiska gotovo ne za nove stavbe.

Svoboda — bo izsilila šele preko povečanih stanarin, povečanih plač, povečanih najemnin za lokale tako stanje, da bo tudi gradbena delavnost lahko vzdržala sedanje oduške obresti.

Obrt in industrija bo dobila v gradbeni delavnosti konkurenta in bo lahko vse silneje tožila nad nujnim pomanjkanjem kreditov.

Mnogo industrij visokih obresti in nujno potrebnih višjih plač ne bo vzdržalo.

Vprašanje je, če ni tudi za industrijo pravilneje, če se ne spušča v kaos svobodne konkurence in skuša ves ta razvoj — urediti.

Mednarodni protivojni dan.

Ivan Sassenbach, tajnik mednarodne Stokovne Zveze.

Vojne nevarnosti se ne da s tem odstraniti, da se podvzamejo šele v trenutku največje napetosti obupni koraki; mnogo važnejše je, da se borimo trajno in neprestano proti volji za — vojno.

Ko je izbruhnila pred 10 leti svetovna vojna, so evropski narodi komaj vedeli, kaj vojna v resnici pomeni. — Med vojno pa so spoznali njeno tragiko in so jo pričeli sovražiti. To sovražstvo se je po vojni, ko je bilo mogoče pre-

gledati rezultate in vreči pogled za kulise, še povečalo.

Ako hočemo, da ne bo novih vojn, to sovražstvo ne sme zaspati. Je to sveto sovražstvo, ki ga moramo stalno gojiti. Narodi ne smejo pozabiti na svoje gorje, udeleženci vojne ne na pomanjkanje in na človeško dostojanstvo oskrunjavača dejanja, h katerim so bili proti svoji volji prisiljeni, vojni invalidi ne na svoje bolečine, rodbine ne na svoje — mrtve...

Kakor posameznik nima pravice, uveljaviti svoje volje s silo in svojega nasprotnika pobiti, tako tudi skupina

Ljudi te pravice nima in naj se imenuje tudi država. Tudi tu je višja enota, ki se ji je treba podrediti. Tudi tu sta nasilje in njega uporaba nedopustna, temveč sta barbarstvo in pregreha nad človeštvom.

Če ni mogoče sporov sporazumno poravnati, je mogoče vpostaviti lukaj ravnatoko, kakor v privatnem življenju razsodišča, ki pripomorejo prej do pravice, kakor človeško klanje, ki se imenuje vojna, pri katerem ne odločata razum in pravica, temveč surova sila.

Vsi sloji ljudstva imajo vzroka dovolj, da sovražijo vojno in silijo na mirno poravnavo sporov med posameznimi državami, najbolj pa delavstvo, ki ima po vojni in njenih posledicah največ trpeti: delavstvo, ki se je že davno učilo gledati v sodrugih na drugi strani, ne sovražnika, temveč enakotrpneča in enako stremečega.

Delavski razred je bil, ki se je po končani vojni najprej zopet združil, da hodi po skupnih potih; on je tudi da-

nes najmočnejši nasprotnik vojnega kričanja in priprav na vojno ter vsega, kar more voditi do novih vojn. — Ono dviga v vseh državah neprestano svoj glas proti vojni in desetletnica vojne napovedi mora biti zanj poseben povod za te manifestacije.

Da da povod zato je mednarodna strokovna zveza sklenila, da priredi letos v septembru mednarodno manifestacijo proti vojni. S tem se daje delavstvu celega sveta priliko, da da ob isti uri izraza svojemu odporu proti vojni in svoji želji po mirnem sožitju. Ni dvoma o tem, da se bo delavstvo temu klicu rado odzvalo in da bo odmeval dne 21. septembra t. l. po celem svetu bojni klic: Vojna vojni!

Pa ne samo dne 21. septembra, celo leto 1924 naj gre ta klic preko sveta. Priprave za protivojni dan, ki se morajo v vseh deželah kmalu začeti, dajejo dovolj prilike zato, odjek protivojnega dne mora biti dolgotrajen!

Stanovanjska beda v Ptujju.

Ako delimo število v enem stanovanju stanujočih oseb s številom sob in imenujemo to številko velikostni količnik, bi izgledalo stanovanjsko vprašanje v Ptujju v številkah izraženo tako-le:

Velikostni količnik	Ima stanovanj
0.10 (deset oseb na sobo)	5
0.15 (osem oseb na sobo)	8
0.20 (pet oseb na sobo)	12
0.25 (štiri osebe na sobo)	34
0.30 (tri osebe na sobo)	65
0.40	28
0.50	104
0.60	76
0.70	53
0.80	27
0.90	7
1	134
1.50	25
2	18
2.5	1
3	3
1 (ena soba, ena oseba)	89

stanovanj	785
Kuhinj je prijavljenih glasom stanovanjskih izkazov	355
V mestnih hišah je kuhinj	84

Skupaj	739
Sob s štedilnikom je prijavljenih	32

Skupaj	771

Manjkale so ob sestavi statistike prijave nekaterih hiš. Razliko med številom prijavljenih kuhinj in številom stanovanj si je tolmačiti tudi na ta način, da navajajo stanovanjski izkazi v podnajem oddane meblirane sobe kot stanovanja z eno sobo, in da izkazi delomane navajajo, da so v sobah štedilniki. Zgornja statistika nudi v glavnem gotovo točno sliko stanovanjskih razmer v Ptujju. Do podrobnosti točne podatke, bi mogla podati le komisija, ki bi sestavila statistiko na licu mesta, ne na podlagi prijav, — ampak na podlagi lokalnega ogleda. Vendar pa mislim, da zadostujejo tudi te številke v okrepilo trditve, da ima Ptuj svojo težko stanovanjsko vprašanje, — čeprav mor-da ne tako težko, kakor druga pomembnejša in na bolj prometnih krajih ležeča mesta.

Ker pa ima mesto, kot smo dejali, koncem leta 1921 105 prebivalcev manj nego leta 1910 — moramo najprej razložiti, kako je tu stanovanjska beda sploh mogoča. Od pravilne diagnoze, to je od pravilnega spoznanja bolezni je odvisen povsod tudi način zdravljenja. Tudi v tem slučaju ne bo drugače.

En del resnice se nam bo takoj odkril, ako si statistiko prebivalstva natančneje ogledamo in nimamo pred očmi samo končnih svot.

Tedenske vesti.

Pogreb s. Viljema Bukšega.

Včeraj so položili v Zagrebu k večnemu počitku s. Bukšega. Zastopstva številnih delavskih organizacij in večtisočglava množica so ga spremljali na zadnji poti. Iz hiše Saveza grafičnih delavcev se je poslovil od pokojnika v ganljivih besedah tajnik Saveza grafičnih delavcev s. Jošt.

Od tu se je pomikal pogrebni sprevod preko Illice. Iz prostorov Opčega radniškega Saveza je imel poslovilni govor s. Haramina. Na pokopališču so se poslovili od pokojnika tajnik Glavnega Radniškega Saveza s. Pavičević ter sodrugi Petejan, Krekič in še trije govorniki.

Ravnatelj g. Ivan Šubic umrl.

V torek dopoldan je umrl v Ljubljani ravnatelj Tehnične srednje šole (prej obrtne šole) g. Ivan Šubic. Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi v četrtek. Pokojnik ima velike zasluge za naše obrtno šolstvo, radi česar ga ohranja tudi delavstvo v lepem spominu.

Zona obliva »Slovenski Narod« pri sami misli, da bi dobilo slovensko ljudstvo res nekaj skromne samouprave.

Zakaj ga obliva zona? »Slovenski Narod« se boji med drugim tudi »socialno političnih eksperimentov, ki bi jih utegnili prinesiti večja mera samouprave.

»Auf dem Dache sitzt ein Greis, der sich nicht zu helfen weiss.

Okrog strehe pa se valovi vse, kar je živega in napredne purgarje obliva mrzla groza pred življenjem.

Opozicijski blok, ki ga snujejo pisani parlamentarci belgrajske narodne skupščine, je vsak dan — perfekten, toda do njega vendar ne pride. V značaju opozicijskih strank je namreč, da so si te stranke po svojem položaju in po svoji mentaliteti v državi nasprotno, kljub temu, da so vse meščansko reakcionarne in delajo samo klikarsko politiko. V tej meščanski državi so pač razmere take, da se dejanski socialni položaj v državi tudi tedaj ne more izboljšati, če stopi na mesto sedanje denarne aristokracije nova politična sila, ki se pripravlja na naskok režima. Velepotezni opozicijski blok pa ne misli na take stvari, marveč hoče streti samo homogeni radikalni režim. Po vladi se cede sline Pribičević in Korošcu, vprašanje je le, kdo od obeh bo prej pustil snovanje opozicijskega bloka na cedilu in napravil politična kupčijo z radikali. In zdi se nam, da to slutfijo tisti, ki blok snujejo, in sicer da gre pri tem glavno za to, kdo bo bolj izkoristil položaj in pokazal snujočemu se opozicijskemu bloku — figo. — Zato so tudi postali vsi miroljubni napram radikalom.

Redek jubilej.

V nedeljo 9. t. m. je praznoval s. Alojzij Banovec, zvonolivar v Strojnih tovarnah in livarnah 50letnico svojega delovanja v livarni. Jubilar je star sedaj 66 let. Dne 24. t. m. pa praznuje s. Banovec 40letnico svoje poroke. V srečnem zakonu se mu je rodilo 25 otrok, od katerih jih živi še pet.

Likvidacija zdravstvenega odseka za Slovenijo. Minister narodnega zdravja je odredil, da se mora izvršiti likvidacija zdravstvenega odseka za Slovenijo že do konca meseca marca. Njegove posle prevzame odsej poseben inšpektorat.

Praznovanje državnih praznikov.

Ministrstvo za notranje zadeve je izdalo vsem podrejenim obrtnim oblastvom odlok, da morajo biti obrati na dan državnih praznikov ves dan zaprti.

Veliki župan mariborski dr. Miroslav Ploj se je vrnil iz Pariza in prevzel posle.

Železniški potniški promet z Reko je bil odprt 28. februarja t. l. in sicer med Zagrebom in Reko.

Železnica Ormož - Murska Sobota precej napreduje, tako da je izvršenih že okroglo 450.000 kubičnih metrov zemeljskih del. Ostane pa še 80.000 kub. metrov. Stroški za gradnjo te proge so preračunjeni na 30 milijonov dinarjev, dočim odpade za vse nove železniške proge v državi, ki jih je treba zgraditi, le 300 milijonov dinarjev. Zato se je upravičeno bati, da proga ne bo izročena prometu, ako ne bo država votirala za to gradnjo še kak znesek.

Pravica do spanja v parlamentu.

Lord Curzon je kakor poročajo listi v eni zadnjih sej spodnje zbornice zaspal, ker so predolgočasno govorili. Njegovi kolegi so mu to hudo zamerili in so zahtevali, naj mu da zato ukor. Predsednik pa se k temu ni dal pregovoriti, češ da Lord Curzon ne smrči in da vsled tega s svojim spanjem dela zbornice ne moti.

Na smrt je obsodilo mariborsko sodišče 48letnega Goberja iz Vučje Gornje v Prekmurju. Gober je bil v obtožnici obdolžen, da je umoril in se znebil svoje tašče na ta način, da jo je vrgel v vodnjak. Obtoženec je dejanje zanikal, a so priče izpovedale zanj zelo obtežilno. Čim je bila obsodba izrečena, je dejanje Gober sam priznal.

Razprava proti hajduku Čarugi bo zelo zanimiva. Obtožnica proti razbojniku in njegovim tovarišem je že sestavljena. Razprava se bo pričela že po Veliki noči. Obtožnica dolži Čarugo in njegovih 15 tovarišev 26 raznih tolovajstev. Zasilišanih bo pri razpravi 76 prič.

Dva samomora.

V Celju se je ustrelil trgovski sodrudnik Josip Dolžan. Istega dne si je prerezal vrat s britvijo Avgust Lovrenčič iz Tekačeva pri Rogatcu.

Iz vlaka je padel 54letni delavec Alojzij Vračko med vožnjo iz Limbuša v Maribor in se na glavi in levem očesu težko poškodoval.

Iz seje občine okolica Celje z dne 9. marca 1924. Sodrugi župan Hrastnik otvori sejo, ter prečita dnevni red. Kot prvi poda poročilo stavbeni odsek o prošnjah za nove zgradbe. Poročilo se v celoti odobri.

V domovinsko zvezo so sprejeti: Funkl Marija, Sava; Gunzej Josip, Gaberje; Medved Helena, Sava, Belšak Andrej, Gaberje; Čonžek Anton, Gaberje; Knez Rudolf, Zavodna; Sednik Josip, Ostrožno; Šeško Franc, Gaberje in Kovač Anton, Babno. — Prošnja tovarniškega delavca Potočnik Franca, ki že več let boleha na pljučni bolezni (jetiki) se je zavrnila, ker še ni zadoštil predpisom zakona, to je, ker še ne stanuje 10 let v naši občini. Manjka mu pa le še okroglo eno leto, tako da se ga občinski odbor potem ne bo mogel odreči, ampak ga bo moral sprejeti. — Juliju Janežiču in Hedvigi Fric se je sklenilo dati potrdilo, da jih občina sprejme v domovinsko zvezo, čim si izprosita državljanstvo SHS. Dokler nista pa storila tega, jih občina ne more in ne sme sprejeti. — V reklamacijsko komisijo za slučaj volitev so se izvolili sledeči: sodrug Čebular SSSJ in Fr. Jelen; J. Omladič NSS, Fr. Žura, S. Glinšek SLS in g. V. Kukovec JDS. — Na poziv okrajnega zastopa v Celju se je izvolilo nadzornike cestarjev, kateri bodo imeli ob enem nalogo, da nadzorujejo cestarje, ali se pri delu ali v žga-

njetih, kakor so se gg. norčevali. — Cestarji se najbrže ne bodo s tega norčevali, ker je pretrd njih bori kruh na cesti, pa še tega bore malo.

Cestarji bodite na to pozorni, dobri časi se vam približujejo, če tudi priboljšek k plači, — je drugo vprašanje. Za sedaj le za nadzornike. — Podpornemu društvu za revne otroke celjske okolice, ki ima svoj sedež v Gaberjih, se je na njih prošnjo sklenilo darovati Din 1000.—. Mnogo je bilo prerekanja za omenjeno podporo in če ne bi socialisti za to trdo nastopili, bi skoro da bila prošnja odklonjena. Za reveže stare ali mlade se gg. klerikalnega kova vedno toži vsakega denarja. Dobro je zadel en naš sodrug, ko je izjavil »za delavstvo ali za druge koristne zavode nimate denarja, pač pa za zvonovč.« — Na to je v znak protesta zapustil posve-tovalnico. Pri teh ljudeh pa ni tega, akoravno se štejejo za krščanske moze, da bi ljubili svojega bližnjega, kakor je to Kristus učil, ampak so na stališču: »Ljubi kar Ti ugaja, samo tega ne, kar bi bilo revnejšim v prid. Bil je predlog za Din 2000.— in 1000.— za to podporo. Za 2000.— Din je glasovalo 12 odbornikov iz socialističnega kluba, 14 iz drugih meščanskih klubov pa je glasovalo proti. Ker jih več ni bilo na seji kot 27 z županom, so torej vsi izjemši članov iz socialističnega kluba glasovali proti predlogu za Din 2000.—. Glede občinskega zemljišča, katero se vsako leto oddaja v najem, ostane kot prejšnje leto. Josipu Zupancu se dovoli izvrševanje izvoziške obrti. Prošnja gostilničarja Jakoba Gajšeka se preloži na prihodnjo sejo. Prošnji hišne se ugodi ter se ji plača poviša od K 30.— na Din 40.— Na to se seja zaključči.

Ptujska kronika.

Naročniki »Socialista«, ki plačujejo caročnino potom nabiralca naročnin in ki prejema poštne položnice, naj iste izročijo nabiralcu ali pa shranijo za poznejše pošiljanje naročnine. Zamudniki pa naj se požurijo ter plačajo naročnino, ker drugače jim bo uprava ustavila pošiljanje lista. — Koncert. Po številnih pustnih prireditvah, smo Ptujčani dočakali važnejšo kulturno prireditev, katera nam je gotovo več koristila od vseh pustnih »zabav«. To je bil koncert mariborske »Glasbene Matice«, ki se je vršil predpreteklo nedeljo, ob izredno veliki udeležbi občinstva, kojemu je pevski zbor »Gl. M.« nudil par uric glasbenega užitka. Koncert je dovršeno uspel, radi česar so pevci želi obilo pohvale. V častnem številu so se udeležili koncerta tudi meščani nemške narodnosti, kar smatramo mi tudi za moralen uspeh prireditve. — Volitve se bližajo, radi tega so se jeli republikanci iz ptujskega okraja pridno gibati. Sicer tiho in počasi, da stopinja se ne glasi in Korošec ne bo čul, a vendar — si muove. Ne vemo natančno, katere firme republikanci so to, ker pa poroča o njih sestankih tudi »Avtonomist«, mislimo, da je vendarle res, da bodo šli slovenski in radičevski republikanci ob prvi priliki skupno v Korošček zelnik. Vsaj nekateri znaki kažejo na to. — No, chi vivra, vedra... — Občni zbor podružnice usnjarjev se je vršil v nedeljo 16. t. m. v gostilni »Pri pošti«. Po poročilu starega odbora, se je izvolil nov odbor, ki ima važno nalogo voditi in dvigniti strokovno organizacijo usnjarjev in sorodnih poklicev. Na občnem zboru je poročal centralni tajnik s. Krajcer, ki je med drugim omenil težek položaj v katerem se delavstvo nahaja ter priporočal ptujskim usnjarjem, naj vztrajajo v organizaciji in za njo agitirajo, da bo delavstvo kos nalogam, ki ga čakajo v boju proti izkoriščevalcem. Upamo, da bo ta občni zbor prinesel uspehe za ptujske usnjarje, katerim priporočamo tudi od naše strani, naj se njih strokovne organizacije vsi do zadnjega oklenejo.

Le vkup — — — Ker je na zadnjem klerikalnem sestanku neki delavec baje izgovoril »pametno« besedo, spadajo po mnenju »Slovenčevega« dopisnika vsi ptujski delavci v klerikalno stranko. — Amen!...

Razširjajte »Socialista«.

Dopisi.

Leše. Politična organizacija je sklicala preteklo nedeljo politični shod, ki je bil kljub zasneženim potom zelo dobro obiskan. Dvorana pri Copu je bila natlačeno polna. Sodrugi Petejan je imel hvaležno poslušalstvo za svoja krasna izvajanja. Lanko rečemo, da že dolgo nismo slišali strankarska programatična izvajanja tako popolnoma brez vsakih napadov, ne osebnih in ne podobnih.

Govornik je razlagal politični položaj, tako zunanji, kakor ožji v državi sami ter se zlasti mudil pri našem stališču napram centralistom in avtonomistom. Oboji imajo samo strankarski namen, medtem ko koristi celokupnega prebivalstva v državi niso varovane. V nazorni sliki o slov. klerikalizmu in njega avtonomističnim željam, smo videli prav jasno boljšo bodočnost farovžev, hiranje svobode, uničevanje šole. Podal nam je v poljudni obliki sliko o stanju brezposelnosti v državi ter osemurnemu delavniku. Škoda, da ni bilo onih kelikalnih petelinov na shodu, ki skušajo v papirnici v Prevaljah zanesti delavce na stran onih, ki prodajajo vero tistim, ki jo imajo v resnici v sre, ki pa žalibog mislijo, da je treba to še plačati. Vendar bo tudi naše delavstvo znalo ob svojem času nastopiti napram lažnjivcem, ki hujskajo kakor pri nas kmeta in delavca, a pri volitvah gredo vse ovce v en hlev. Na shodu je bilo tudi nekaj kmetov, ki niso še rdeči, ki pa bodo postali, zlasti če nam vodstvo stranke pošlje vedno take govornike, kakor smo jih že imeli (Eržen, Petejan).

Upamo, da bo pravi socializem dobil še globokejšo korenino pri nas, ter bo izginilo vse vaško političarstvo tudi iz Mežice in Črne.

Ježica pri Ljubljani. Tukaj se je vršil v nedeljo 3. III. politični sestanek. Sklicali so ga demokrati. Povabili so vse napredno misleče občane, ča bi se pogovorili kako nastopiti za bodoče občinske volitve. Na sestanek je prišel tudi g. ravnatelj Jug. On je zelo obširno poročal, kako da bi se dalo v občini boljše gospodariti in da je na vsak način treba napraviti skupno kandid. alno listo. On je mislil na samostojne kmete in na delavstvo. Demokrati delavcev sploh ne poznajo razven za volitve, ker ob volitvah tudi ta ubogi delavec krogljico roke dobi. G. Jug je trdil, da ne gre za politiko, ampak za gospodarstvo in za skupno delo v prid vseh občanov. Ampak tega pa ni povedal, kako se njegova demokratska stranka v Ljubljani razume na skupno gospodarstvo. Mi socialisti ne bomo nikdar pozabili, kaj so napravili v Ljubljani na magistratu, ko se je sklepal proračun.

Za letošnje leto so namreč postavili v proračunu precej visoko postavko za brezposelne. Sprejeli so moderno pragmatiko in marsikaj dobrega za mestno delavstvo. Demokrati in zajedničarji z dr. Ravniharjem na čelu pa so v znak protesta zapustili sejno dvorano, češ, to je vse preveč za to delavsko paro, mi ne glasujemo za to. K temu protestu so se pridružili tudi takozvani narodni socialisti, ki so nekoč rekli, da so zastopniki delavstva. Drugače bi bilo to čisto na mestu, kar je povedal g. Jug, ali žalibog, da so ti gospodje v dejavnih vse drugačni. Demokrati hočejo le potom delavstva, malega obrtnika ter samostojnega kmetiča priti do veljave v občini. Ko bi to dosegli, potem pa gorje malemu kmetu in delavcu. Nekateri so ugovarjali, češ to ne bo šlo, zlasti krepko je odgovoril (1) samostojni kmet, češ za Žerjave pri nas ni prostora. Opazovalec.

Dopis. Vsaki teden nam pride v roke »Naprej«.

Ta bije in lopa kar naprej, če je kdo kaj kriv ali ne, to je njemu vseeno, vsak je lopov.

Z razbijanjem se ne vodi delavstvo k zmagi.

Načelo javnosti, pravite; prav, tudi mi smo za to, ali to se mora vršiti povsod, pa tudi pri Vas, kar pa do sedaj še ni Vaša navada.

Usojamo se vprašati: »Kaj je s prometom »Sloge«? Zakaj niste takoj izročili knjige polnomočnemu revizorju, da Vas je morala prisiliti v to sodnija? — Vprašamo Vas, zakaj je bil bivši odbor »Sloge« sodnijsko kaznovan radi nereda v zadrugi? Tudi to spada v javnost, vsaj Vi vedno tako trdite, ali ni res? Preidemo k drugi stvari. Bližajo se volitve v vse zastope v državi. Tukaj pa gg. profesorji, doktorji itd. zahtevamo enotno listo SSJ., da ne bomo delavci po krivdi par vročih glav zopet brez vsakega delavskega zastopnika. Delavstvo bode preko Vas ustvarilo enotno stranko in listo, komur to ni všeč, naj gre od koder je prišel! Zalétavate se tudi v naše gospodarske organizacije. Če tukaj ni kaj v redu, bode delavstvo napravilo samo red, ne pa tisti, ki niti člani naše gospodarske organizacije niso. In celo proti nam ustanovljate konkurenčno podjetje, kar ni v prid delavstvu, pač pa se lahko zgodi, da skrahira vse skupaj, potem bode proletarijat popolnoma izročten na milost in nemilost kapitala.

Delavstvo pa pozivljamo, naj ustvari zopet enotno močno SSJ in boljša bodočnost nam je gotova.

Kraj. pol. org. na Viču.

Naš pokret.

IZ STRANKE.

Strankini somišljeniki imajo vsako sredo v »Ljudskem domu« sestanek in diskusijski večer.

Strankino gibanje v Mariboru.

Krajevna politična organizacija mariborska se je začela živahno gibati.

V vseh mestnih in okoliških okrajih se vršijo članski sestanki, ki jih delavstvo v velikem številu poseča.

V četrtek dne 13. marca se je vršilo zborovanje v gostilni pri Zlatem levu na Vodnikovem trgu, v petek dne 14. marca v Ljudskem domu, v soboto dne 15. marca v gostilni Papež v Pobrežju in v gostilni Lešnik v Novi vasi.

Posnemajte!

U. D. R.

Pomlad.

Pomlad se bliža in z njo lepi pomladanski dnevi. Vse bo hitelo v prsto, da se navžije čistega zraka in da občuduje naravne krasote. Tudi mi bomo skušali oživotvoriti naš namen jasno začrtan v brošurici »Kdo smo in kaj hočemo«. Zato je pa potreba intenzivnega in podrobnelega dela in predpriprav, da bo to mogoče izvesti točno in brezhibno, da bo članstvu v korist, udruženju pa v čast.

Zadnji dnevi teko in pregledati moramo, kaj nam še manjka, kaj je po-

treba spremeniti, da bo boljše izpeljano, kaj za enkrat opustiti, ker ni zbranih dovolj finančnih sredstev.

Vse to naj bo naloga naših edinic če hočemo članstvu koristiti s tem, da v organizaciji dela, se za njo zanima, jo zagovarja in podpira ter s tem krepi svoj značaj ter daje s tem delavskemu pokretu novo obilje.

Kapetani edinic so zavezani, da članstvo zainteresirajo za spomladansko delo in da gledajo, da se edinice tehnično izpopolnijo, da bodo svojim nalogam kos.

Pričeti je akcijo za zbiranje finančnih sredstev in si po možnosti nabaviti predmete, kateri so edinici nujno potrebni.

V prihodnji številki priobčimo: »Tehnična potreba in kraj U. D. R.«; kaj vse rabi edinica in edina misel članstva naj bo, prej ko mogoče vse te predmete nabaviti.

Jasno je, da jih ne bo mogoče nabaviti vseh v enem letu, ampak gledati moramo na to, da si nabavimo vsaj najpotrebnejše stvari.

Izvedimo to, da postanemo možje dejanj, ne pa možje besed. — Na delo!

VSEM EDINICAM!

Pred kratkim časom smo razposlali na vse edinice blagajniške evidenčne pole, da jih natančno izpolnijo za vsakega člana in za vsak mesec posebej,

tako, da bo centralnemu blagajniku mogoče vpisati vsakemu članu na njegovo kartoteko vplačane prispevke in da bo na podlagi teh možno napraviti točne mesečne obračune za nazaj.

Za vse edinične kapetane naj velja ta opomin kot zadnje opozorilo, da je potreba pri U. D. R. vršiti posle točno in natančno, ker bi v nasprotnem slučaju zgubili potrebo po življenju. Ker imamo v delavskem gibanju dovolj organizacij, ki niso ne točne in natančne v svojem poslovanju in ni treba še ene take.

Edinicom v Zagorju, Celju in Šoštanju.

V soboto 22. in nedeljo 23. marca se bodo vršili sestanki, ki bi se morali vršiti 8. in 9. marca.

Pričetek točno ob istem času in z istim dnevnim redom.

Če bi kateri edinici ne bilo mogoče izvršiti naloga, naj to pravočasno javi.

Načelstvo U. D. R.

Polemika.

Brezposelnost, resnica in demagogija.

V 10. številu Delavca je priobčeno pismo Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije o brezposelnosti. Tam stoji jasno zapisano:

Če se oziramo na to, da je brezposelnost sestavni del kapitalističnega načina proizvodnje brezposelnosti ne bo mogoče odpraviti, ali preprečiti.

»Naprej« pa poroča to takole: V »Delavcu« čitamo, da je centralno tajništvo delavskih zbornic že storilo primerne korake, da se odpravi brezposelnost.

Delavec piše:

Vsled tega je mogoče le lajšanje posledic brezposelnosti.

Naprej pa piše in dokazuje, da je Stokovna komisija slabo računala in da se z brezposelno podporo 3 milijonov dinarjev ne da odpraviti brezposelne bede, — kar Stokovna komisija, uredništvo Delavca in Glavni Radniški Savez tudi brez Napreja dobro vedo.

Zato dragi sodrugi, piše Glavni Radniški Savez na naslov komunističnih razbijačev, delajte, ako vam leži interes delavskega razreda v resnici na srečo za jačanje in konsolidacijo delavskega pokreta, ker rešitev perečega vprašanja brezposelnosti ni odvisna od naših razgovorov in zborovanj, ampak samo od moči, s katero razpolaga proletarijat v parlamentu in občinah.

To priporočamo tudi sodrugu, — ki nikdar ne laže in ne zavija, a je vkljub temu napisal v Naprej ta nečuvvena zavijanja, ki naj rušijo ugled našega najvišjega strokovnega foruma.

Razno.

Novo iznajde v medicini. Dr. Thorwald Madsen je izumil v Kopenhagenu nov način uspešne diagnoze sifilisa, radikalnejši serum proti angini in končno način, kako je mogoče spoznati oslovski kašelj takoj v prvem štadiju. Zadnje dni je prispela novica iz Češke, da se je posrečilo nekemu tamošnjemu zdravniku iznajti sredstvo, ki ozdravi sifilido v 24 urah. Če je to res, potem pomeni ta iznajdba ogromen napredek zdravstva in velik blagoslov za človeštvo.

Vino v ameriških sinagogah. Ameriška javnost je začela vedno burnejše nastopati proti koncesiji, ki jo uživajo židovske sinagoge, ki si smejo nabavljati vino za svoje verske obrede. Javnost je namreč presodila, da gre v sinagoge zelo mnogo vina, najbrže več nego ga rabijo židje povsod enaki, se ameriška javnost gotovo ne moti, ko sluti, da izvestni židovski trgovci zlorabljajo koncesijo in delajo z vinom dobre kupčije.

Fotografiranje pijanecev. V državi Jova v Ameriki v kraju Des Moines fotografirajo vsakega pijanca, kadar ga vlečejo varnostni organi na policijo. Pijanec dela kralj in kriči in takrat je strašno grd. Ko se na hladnem izrezni in ga odpuste, mu dajo v roko fotografijo z naukom, da naj se sramuje, da je bil pijan in kadar bi se imel zopet napiti, naj poprej pogleda svojo fotogra-

fijo iz zadnje pijanosti, da se morda premisli zopet zapasti alkoholu. Nekateri so se temu policijskemu nastopanju protivili, med njimi tudi neki novinar iz Viskonsina, ki je v javnosti žigosal početje Des Moineske policije. Policijski ravnatelj mu je odgovoril: »Ako pridete v Des Moines in se tu upijanite, ne bomo Vas samo fotografirali, ampak Vašo fotografijo razpošljemo po vseh Zedinjenih državah.«

Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik:

Jože Golmajer.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

MALI OGLASI

Prva mariborska delavska pekarna r. z. z. o. z. v Mariboru, Tržaška cesta št. 36—38, telefon št. 423. Ustanovljeno leta 1898. Moderno in higijensko urejena pekarna priporoča svoje okusno in vedno sveže pecivo v polni teži. Pecivo se dostavlja tudi na dom.

Produktivna zadruga krojačev r. z. z. o. z. v Mariboru, Ruška c. 5, ustanovljena leta 1908 izdeluje moške in ženske obleke, ter vseh vrst uniform.

Najboljša izdelava v lastnih delavnicah. Velika zaloga različnega tu- in inozemskega blaga. Solidne cene. Točna postrežba.

Prva mariborska produktivna zadruga čevljarov izdelkov r. z. z. o. z. v Mariboru, Oražnova ul. 4. Izdelovalnica moških in ženskih čevljev. Popravila se točno in solidno izvrše.

Ustanovljeno leta 1852.

Teod. KORN

Ljubljana, Poljarska c. 8.

(preje Henrik Korn.)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodov. Naprava strelodvodov. Kopalniške in klosetne naprave. — Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škati) za konserve.

Štampilje

iz kovine in gumija izdeluje

graverski zavod

Sitar & Svetek

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 13

Usedelavski zlet v Ljubljani!

Tvrdba

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebšline: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.